

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Szmajduch
Protokolant:	Katarzyna Stefańczyk

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2017 r. w Gliwicach

sprawy P. K. (K.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania P. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 11 grudnia 2015 r. **nr** (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu P. K. prawo do emerytury poczynając od (...)
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonego kwotę 270 zł (dwieście siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

(-) SSO Mariola Szmajduch

Sygn. akt VIII U 121/17

UZASADNIENIE

Decyzją z 11 grudnia 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu P. K. prawa do emerytury w niższym wieku w oparciu o art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2015r. poz. 748 z późn. zm.) w związku z tym, iż nie udowodnił on 15 – letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach przy pracach wymienionych w wykazie A, a jedynie 14 lat, 10 miesięcy i 20 dni takiej pracy.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury, przy zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych okresu pełnienia służby wojskowej, poprzedzonej bezpośrednio okresem pracy w warunkach szczególnych, zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego w sprawie III UZP 4/15.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Dodatkowo wskazał, że z uwzględnionego przez siebie okresu pracy w warunkach szczególnych od 1 lipca 1985r. do 13 stycznia 1997r. wyłączył odwołującemu okresy zasiłków chorobowych w łącznym wymiarze 6 miesięcy i 25 dni, a nadto, że brak jest podstaw do uzupełnienia okresu pracy w szczególnych warunkach okresem służby wojskowej, bowiem po jej zakończeniu ubezpieczony nie został zatrudniony przez pracodawcę w tych samych warunkach.

Wyrokiem z dnia 6 maja 2016r. w sprawie VIII U 216/16 Sąd Okręgowy oddalił odwołanie wobec uznania, że odwołujący nie posiada 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Wyrokiem z dnia 25 października 2016r. w sprawie III AUa 1111/16 Sąd Apelacyjny (...) uchylił powyższy wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zlecił przeprowadzenie postępowania zmierzającego do wyjaśnienia charakteru zatrudnienia odwołującego w Fabryce (...) w T. od 10 czerwca do 24 października 1974r. i w KWK (...) w B. w okresie od 23 grudnia 1981r. do 13 stycznia 1997r., w kontekście wykonywania jej w szczególnych warunkach. Wskazał, że w tym celu konieczne będzie przeprowadzenie postępowania inspirowanego inicjatywą dowodową ubezpieczonego.

Rozpoznając ponownie sprawę Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

Ubezpieczony P. K., urodzony (...) w dniu 23 listopada 2015r. złożył wniosek o emeryturę w wieku niższym niż 65 lat z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Skarżący, na dzień 1 stycznia 1999r., legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze ponad 25 lat, z tym że w ocenie ZUS udowodnił jedynie 14 lat, 10 miesięcy i 20 dni okresów pracy w szczególnych warunkach wymienionej w wykazie A. Ubezpieczony nie jest członkiem OFE.

Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję z dnia 11 grudnia 2015r. uznał za pracę w warunkach szczególnych następujące okresy zatrudnienia:

- od 10 czerwca 1974r. do 23 października 1974r. w Fabryce (...) i (...) (...) w T. na stanowisku ślusarza, przy wykonywaniu prac określonych w wykazie A, dział XIV, poz. 12, pkt 18 ,
- od 23 grudnia 1981r. do 30 czerwca 1985r. w KWK (...) na stanowisku ślusarza remontowego, przy wykonywaniu prac wymienionych w wykazie A, dział XIV, poz. 2, pkt 5
- od 1 lipca 1985r. do 13 stycznia 1997r. w KWK (...) na stanowisku spawacza na powierzchni, przy wykonywaniu prac wymienionych w wykazie A, dział XIV, poz. 12, pkt 10.

Równocześnie z ostatniego z wymienionych wyżej okresów pracy w warunkach szczególnych, ZUS wyłączył okresy pobierania zasiłków chorobowych w łącznym wymiarze 6 miesięcy i 25 dni.

Niezależnie od powyższego organ rentowy do okresów pracy w warunkach szczególnych nie zaliczył okresu zasadniczej służby wojskowej pełnionej od 24 października 1974r. do 8 lipca 1976r., z uwagi na fakt, iż po zakończeniu tej służby odwołujący nie wrócił bezpośrednio do wykonywania pracy w warunkach szczególnych. W ocenie ZUS tylko w takim wypadku, zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uchwale z dnia 16 października 2013r. podjętej w sprawie II UZP 6/13, możliwe jest uwzględnienie takiej służby do pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony w toku ponownego rozpoznania sprawy stanął na stanowisku, że wyłącznym okresem pracy w szczególnych warunkach jest okres jego zatrudnienia w KWK (...) od 23 grudnia 1981r. do 13 stycznia 1997r.

Sąd ustalił, iż w strukturze tej kopalni, w ramach warsztatu mechanicznego, funkcjonowała kotłownia zasilająca w ciepło budynki i urządzenia samej kopalni, jak również usytuowane w jej sąsiedztwie osiedle mieszkaniowe. Kotłownia była wyposażona w 4 kotły przemysłowe, w tym 2 wodne i 2 parowe. Były to urządzenia o znacznych rozmiarach, tj. wysokości 14 metrów, długości 8 metrów i szerokości 4,5 metrów. Do ich obsługi był na stałe przydzielony zespół pracowników składający się z około 20 osób. Zaliczali się do niego palacze, ich pomocnicy, jak również osoby zajmujące się oczyszczaniem tych kotłów i spawacze dokonujący niezbędnych remontów.

Odwołujący był członkiem brygady zajmującej się pracami związanymi z szeroko pojętą obsługą kotłów. Mianowicie w pierwszym okresie, tj. od 23 grudnia 1981r. do 30 czerwca 1985r. stale i przez pełne dniówki robocze świadczył swoje obowiązki pracownicze wyłącznie przy oczyszczaniu kotłów z żużla, zgorzelin i pyłów. Prace te były wykonywane ręcznie przy użyciu młotków, sprężonego powietrza, bądź środków chemicznych. Oczyszczanie kotłów odbywało się od środka, tzn. po wygaszeniu kotła brygady remontowe wchodziły do jego wnętrza i wykonywały niezbędne prace.

Bez okresowego czyszczenia kocioł nie funkcjonował poprawnie i niemożliwe było otrzymanie właściwego spalania i w konsekwencji odpowiedniej temperatury czynnika przenoszącego energię cieplną. Jako, że prace przy oczyszczaniu kotła wykonywane były głównie ręcznie, to w efekcie trwały od 1 – 2 miesięcy, na każdy kocioł. Z tego względu prace oczyszczania trwały ciągle, w praktyce, gdy jeden kocioł był oczyszczony, to brygady zajmujące się tymi pracami, przechodziły do czyszczenia kolejnego kotła, a w dalszej kolejności do następnego. W ten sposób cykl oczyszczania wszystkich kotłów się zamykał i nie dochodziło do sytuacji, że po zakończeniu czyszczenia kotła brygada oczyszczaczy nie miała pracy, bowiem konieczna już była praca przy oczyszczaniu pierwszego kotła. Praca w kotłowni przy czyszczeniu kotłów odbywała się w ruchu ciągłym, w tym również w soboty i niedziele.

W roku 1985 P. K. uzyskał zatwierdzenie do pracy spawacza na powierzchni, same natomiast uprawnienia spawalnicze uzyskał jeszcze przed podjęciem zatrudnienia w kopalni. W związku z tym od 1 lipca 1985r. pracodawca powierzył mu obowiązki spawacza elektrycznego. W dalszym ciągu pracował w kotłowni, jednak charakter jego pracy uległ diametralnej zmianie. Od tej pory w głównej mierze zajmował się spawaniem urządzeń ciepłowniczych, takich jak węzownice w kotłach i w wymiennikach, rury w kanałach ciepłowniczych, kołnierze do wodociągów wodnych i parowych. W razie potrzeby był kierowany do prac spawalniczych na warsztat mechaniczny, gdzie spawał konstrukcje stalowe, schody, poręcze. Sporadycznie też w razie braku ludzi do pracy zlecano mu czynności związane z czyszczeniem kotłów, takie jak wykonywał we wcześniejszym okresie. Czynnikiemami szkodliwymi na obu powyższych stanowiskach pracy było narażenie na wysokie zapylenie, odpryski zgorzelin, opary chemiczne od preparatów do czyszczenia kotła oraz od spawania, promieniowanie pochodzące od spawania. W całym okresie zatrudnienia w KWK (...) odwołujący, podobnie jak pozostali pracownicy wykonujący takie same czynności pracownicze, otrzymywał dodatek szkodliwy i mleko.

W dalszej kolejności Sąd ustalił, że ubezpieczonemu wystawiono świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, gdzie pracodawcy potwierdzili, że odwołujący w okresie od 23 grudnia 1981r. do 30 czerwca 1985r. wykonywał na stanowisku ślusarza remontowego na powierzchni, prace w warunkach szczególnych, które pracodawca zaliczył do prac wymienionych w wykazie A dział XIV, poz. 2 rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983r., tj. do prac przy oczyszczaniu przemysłowych kotłów parowych i wodnych. Z kolei w okresie od 1 lipca 1985r. do 13 stycznia 1997r., na stanowisku spawacza elektrycznego, wykonywał prace, które zaliczono mu do prac wymienionych w wykazie A dział XIV, poz. 12 rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983r. Razem z ubezpieczonym w spornym okresie pracowali Z. M. – dozorca, sztygar zmianowy i kierownik kotłowni – przełożony ubezpieczonego, S. W. – czyściciel kotłów, R. J. – ślusarz.

Sąd ustalił też, że ZUS z zaliczonego przez siebie okresu pracy w warunkach szczególnych od 1 lipca 1985r. do 13 stycznia 1997r., wyłączył okresy pobierania zasiłku chorobowego w łącznym wymiarze 6 miesięcy i 25 dni.

Powyższe okoliczności Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, akt osobowych ubezpieczonego (koperty k.72 i 73), zeznań świadków Z. M., S. W. i R. J. (k.76 - 78), wyjaśnień ubezpieczonego (k.75-76 i 78-79). Zgromadzona w sprawie dokumentacja została sporządzona w sposób rzetelny i nie budzący wątpliwości, a zeznania świadków są spójne, wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, dając łącznie pełny obraz przebiegu i charakteru zatrudnienia odwołującego w spornym okresie. Nadto zeznania świadków korelują z zapisami w dokumentacji emerytalnej i osobowej ubezpieczonego.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego, P. K. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 887, ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

W zakresie określenia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ww. ustawy, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury art. 32 ust. 4 odsyła do uregulowań Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Natomiast jak stanowi § 1, ust 1 i 2 rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami".

W myśl § 3 i 4 rozporządzenia, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w załączonym do rozporządzenia wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 60 lat dla mężczyzn
2. ma wymagany 25 letni okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zaś do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, zalicza się także okresy pracy górniczej w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin.

Kwestie posiadania przez ubezpieczonego ponad 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz nieprzystąpienia do OFE nie były sporne.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła posiadania przez ubezpieczonego (na dzień 1 stycznia 1999r.) wymaganego 15 letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, bowiem organ rentowy zaliczył mu 14 lat 10 miesięcy i 20 dni takiej pracy.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału Sąd uznał, że ubezpieczony P. K., z dniem (...) ukończył 60 rok życia, i na dzień 31 grudnia 1998r. udowodnił łącznie ponad 15 lat pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Nie budzi wątpliwości Sądu, że praca ubezpieczonego w KWK (...) od 23 grudnia 1981r. do 13 stycznia 1997r. zarówno na stanowisku ślusarza remontowego jak i na stanowisku spawacza na powierzchni była pracą stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywaną w szczególnych warunkach, tj. od 23 grudnia 1981r. do 30 czerwca 1985r. pracą oczyszczacza przemysłowych kotłów parowych lub wodnych, zaś od 1 lipca 1985r. do 13 stycznia 1997r. przy spawaniu elektrycznym.

Zgodnie z wykazem A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracą w szczególnych warunkach, uprawniającą do niższego wieku emerytalnego były prace wymienione: w dziale XIV poz. 2, przy oczyszczaniu przemysłowych kotłów parowych lub wodnych w oraz w dziale XIV poz. 12, przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowo wodorowym.

Sąd uznał, że w spornym okresie odwołujący pracował w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W tym czasie nie wykonywał innych czynności niż związane z opisanymi pracami oczyszczacza przemysłowych kotłów parowych lub wodnych i pracami spawalniczymi.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków potwierdzającym charakter pracy ubezpieczonego, uznając te dowody za spójne logiczne i wzajemnie się uzupełniające. Nadto zeznania świadków korelują z zapisami w dokumentacji emerytalnej ubezpieczonego.

Należy podkreślić, że okres zatrudnienia może być zaliczony do pracy w warunkach szczególnych, gdy pracownik faktycznie wykonywał prace objęte wykazem prac uprawniających do wcześniejszej emerytury, pomimo że stanowisko jakie mu formalnie przypisano nie jest wymienione w wykazie. Wymieniony wyżej wykaz A nie określa bowiem stanowisk pracy, ale definiuje rodzaj prac, które są uważane za wykonywane w szczególnych warunkach. Decydujące znaczenie dla zakwalifikowania pracy jako realizowanej w szczególnych warunkach ma nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale rodzaj, charakter i warunki pracy.

Bez znaczenia pozostaje także fakt, że w przedłożonym przez odwołującego, świadectwie pracy w warunkach szczególnych, pracodawca za okres od 23 grudnia 1981r. do 30 czerwca 1985r. wpisał nazwę stanowiska, która nie odpowiada ściśle stanowisku wymienionemu w wykazie. Fakt wykonywania takiej pracy został bowiem wykazany w postępowaniu sądowym za pomocą innych dowodów. W postępowaniu odwoławczym przed Sądem nie obowiązują bowiem ograniczenia dowodowe jakie występują w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, a Sąd może ustalić okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość jak: okresy zatrudnienia - w tym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984r. III UZP 6/84, uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1984r. III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006r., I UK 179/06, LEX nr 342283).

Sąd miał też na uwadze, że organ rentowy z zaliczonego przez siebie okresu pracy w warunkach szczególnych od 1 lipca 1985r. do 13 stycznia 1997r., wyłączył ubezpieczonemu okresy pobierania zasiłku chorobowego w łącznym wymiarze 6 miesięcy i 25 dni

Stosownie do art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy przy ustalaniu okresu zatrudnienia

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Przepis ten został dodany ustawą z dnia 20 kwietnia 2004r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 121, poz.1264), która weszła w życie w dniu 1 lipca 2004r.

Z bogatego i ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego ukształtowanego na tle stosowania tego uregulowania prawnego wynika, iż przepis powyższy nie ma zastosowania do stanów powstałych przed jego wejściem w życie. Zatem okresy niezdolności do pracy z powodu choroby i macierzyństwa przypadające przed dniem 1 lipca 2004r. podlegają wliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy między innymi w wyrokach z dnia 5 maja 2005r. sygn. akt II UK 219/04, z dnia 23 kwietnia 2010r. sygn. akt II UK 313/09 i z dnia 13 lipca 2011r. sygn. akt I UK12/13 (por. również wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 28 czerwca 2016r. sygn. akt III AUa 74/16), a tutejszy Sąd stanowisko to w pełni podziela.

Mając na względzie powyższe Sąd uznał, że ubezpieczony legitymuje się na dzień 1 stycznia 1999r. okresem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat i 21 dni. Nadto Sąd uznał, że z momentem osiągnięcia wieku 60 lat, odwołujący spełnił wszystkie warunki uprawniające go do otrzymania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

W związku z powyższym Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji, przyznając ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia(...)

O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 10 ust. 1, pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r. poz. 1800, ze zm.) w punkcie drugim orzeczenia. W szczególności Sąd miał na uwadze, że odwołujący wnosił o zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem II instancji, natomiast wniosku takiego już nie składał przed Sądem Okręgowym, w trakcie ponownego rozpoznawania sprawy. Dodatkowo Sąd zasądził na rzecz odwołującego zwrot opłaty od apelacji w kwocie 30 zł.

(-) SSO Mariola Szmajduch